

POSTANOWIENIE

Dnia 13 lutego 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski (przewodniczący)

SSN Zbigniew Myszka

SSN Krzysztof Staryk (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania Z. O.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O.

o wysokość składek,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 13 lutego 2019 r.,

zażalenia organu rentowego na wyrok Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 5 czerwca 2018 r., sygn. akt III AUa [...],

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do rozpoznania
Sądowi Apelacyjnemu w [...], pozostawiając temu Sądowi
rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 7 grudnia 2017 r., sygn. akt V U [...], Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w O. oddalił odwołanie Z. O. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O. z 8 czerwca 2017 r., w której organ rentowy stwierdził, że odwołujący jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą jest dłużnikiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy w łącznej kwocie 7.529,33 zł.

Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 12 września 2013 r. słowacka instytucja ubezpieczeniowa wydała decyzję o nieobjęciu Z.O. obowiązkowym ubezpieczeniem chorobowym, obowiązkowym ubezpieczeniem emerytalnym i obowiązkowym ubezpieczeniem od utraty pracy jako pracownika firmy R. s.r.o. od 1 lutego 2012 r. według słowackiego ustawodawstwa. Decyzja ta stała się prawomocna i obowiązująca w dniu 12 lutego 2014 r. Zgodnie z powyższym brak jest podstaw do ustalenia dla wnioskodawcy ustawodawstwa słowackiego jako właściwego. Wobec takiej informacji, zostało ustalone polskie ustawodawstwo właściwe od 1 lutego 2012 r. do chwili obecnej, o czym odwołujący się i słowacka instytucja ubezpieczeniowa zostali poinformowani pismem z dnia 11 marca 2016 r. doręczonym im w dniach 14 marca 2016 r. i 16 marca 2016 r. Słowacka instytucja ubezpieczeniowa nie wniosła zastrzeżeń do tak ustalonego ustawodawstwa. W dniu 11 marca 2016 r. ZUS Oddział w O. wydał decyzję tymczasową, w której określił, że właściwym ustawodawstwem dla wnioskodawcy w okresie od 1 lutego 2012 r. jest ustawodawstwo polskie z uwagi na to, że prowadził on w Polsce działalność gospodarczą, a praca najemna na terenie Republiki Słowackiej w związku z zatrudnieniem w R. s.r.o. nie była faktycznie wykonywana. Organ rentowy w powyższej decyzji powołał przepisy art. 11 ust. 3 lit. a w związku z art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, art. 14 ust. 5b i art. 16 ust. 1-6 oraz art. 3 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonania rozporządzenia (WE) nr 883/2004. Decyzja ta została doręczona Z. O. 14 marca 2016 r., uprawomocniła się 14 kwietnia 2016 r. Słowacka instytucja ubezpieczeniowa została poinformowana o tym pismem z 11 marca 2016 r. doręczonym 16 marca 2016 r. i nie wniosła zastrzeżeń do tak ustalonego ustawodawstwa. W okresie od 16 września 1998 r. Z. O. nieprzerwanie prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą na terenie Polski.

Sąd Okręgowy – powołując się na przepisy art. 23 ust. 1 oraz art. 46 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 53 § 4 ustawy – Ordynacja podatkowa – stwierdził że kwestia ustawodawstwa właściwego, jakiemu wnioskodawca ma podlegać od 1 lutego 2012 r. była przedmiotem postępowania

przed organem rentowym i ZUS wydał w tym przedmiocie decyzję. W konsekwencji uprawomocnienia się tej decyzji, kolejną decyzją z 8 czerwca 2017 r. (zaskarżoną w niniejszym postępowaniu) organ rentowy ustalił wysokość zadłużenia wnioskodawcy z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy na kwotę 7.529,33 zł. W sytuacji, gdy prawomocnie ustalono dla wnioskodawcy właściwe ustawodawstwo polskie i bezspornie wnioskodawca na terenie Polski prowadził w spornym okresie działalność gospodarczą (co potwierdza załączony odpis z CEIDG), to powyższa decyzja z dnia 8 czerwca 2017 r. również jest prawidłowa. Przedmiotem zaskarżonej w niniejszej sprawie decyzji jest jedynie wysokość zadłużenia wnioskodawcy z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne. Niedopuszczalne jest więc obecnie podważanie przez wnioskodawcę uprzednio wydanej i prawomocnej decyzji organu rentowego, ustalającej okres podlegania ubezpieczeniom społecznym jako osoby prowadzącej działalność gospodarczą. Organ rentowy przeprowadził z urzędu procedurę konsultacji określoną w art. 16 ust. 4 rozporządzenia wykonawczego nr 987/2009 – w dniu 11 marca 2016 r., określił decyzją, że właściwym ustawodawstwem dla Z. O. w okresie od lutego 2012 r. jest ustawodawstwo polskie. Sąd ubezpieczeń społecznych jest związany tą ostateczną decyzją organu rentowego, od której strona nie wniosła odwołania w trybie art. 477⁹ k.p.c. Kwestia zasadności objęcia wnioskodawcy obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej w okresach wskazanych w zaskarżonej decyzji z dnia 8 czerwca 2017 r. nie stanowiła przedmiotu postępowania w rozpoznawanej sprawie. Przedmiotem sporu w rozpoznawanej sprawie było wyłącznie istnienie i wysokość należności z tytułu składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego odwołujący się zaskarżył apelacją.

Sąd drugiej instancji na etapie postępowania apelacyjnego ustalił, że pismem z 11 marca 2016 r. ZUS Oddział w O. poinformował Z. O., że zgodnie z art. 11 ust. 3 lit. a w związku z art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, art. 16 ust. 1 i 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z 16 września 2009 r. dotyczącego

wykonania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 ustala, że właściwym ustawodawstwem dla Z. O. w okresie od 1 lutego 2012 r. jest ustawodawstwo polskie z uwagi na to, że prowadził on w Polsce działalność gospodarczą, a praca najemna na terenie Republiki Słowackiej w związku z zatrudnieniem w R. s.r.o. nie była faktycznie wykonywana. Niniejsze ustalenie ustawodawstwa ma charakter tymczasowy oraz, że stanie się ono ostateczne w ciągu 2 miesięcy od poinformowania o tym fakcie słowackiej instytucji ubezpieczeniowej, jeśli nie zgłosi ona zastrzeżeń. Organ rentowy poinformował odwołującego się, że jeśli nie zgadza się on ze stanowiskiem organu rentowego może wystąpić o wydanie decyzji administracyjnej. Organ rentowy stwierdził jednocześnie, że anuluje ustawodawstwo właściwe określone pismem z 12 marca 2013 r. Pismo to zostało doręczone Z. O. 14 marca 2016 r. ZUS Oddział w O. nie wydał w sprawie ustalenia właściwego ustawodawstwa w zakresie ubezpieczeń społecznych dla Z. O. za objęty wnioskiem okres decyzji administracyjnej, od której służyłoby adresatowi decyzji odwołanie do sądu ubezpieczeń społecznych.

Wyrokiem z dnia 5 czerwca 2018 r., sygn. akt III AUa [...], Sąd Apelacyjny w [...] uchylił zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 8 czerwca 2017 r. i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania bezpośrednio organowi rentowemu.

Według Sądu drugiej instancji nieprawidłowe jest stanowisko zaskarżonego wyroku, że kwestia ustawodawstwa właściwego, jakiemu ma podlegać odwołujący od 1 lutego 2012 r. była przedmiotem postępowania przed organem rentowym, a 16 marca 2016 r. organ rentowy wydał decyzję, w której określił, że właściwym ustawodawstwem dla odwołującego się jest ustawodawstwo polskie. W ocenie Sądu drugiej instancji taka sytuacja nie miała miejsca, a zaskarżona w niniejszym postępowaniu decyzja rozpatrywana decyzja organu rentowego została wydana przedwcześnie. W sytuacji, gdy w spornym okresie, odwołujący się kwestionował za ten czas podleganie ubezpieczeniu na terenie Polski i podawał w tym zakresie konkretne fakty wskazując na zatrudnienie wówczas na terenie Słowacji, to bez przeprowadzenia w tym zakresie formalnie obowiązkowego postępowania do końca, wydanie przedmiotowej w niniejszej sprawie decyzji było błędne. Zanim została wydana rozpatrywana w niniejszej sprawie decyzja, przedmiotem postępowania nie

było prawidłowe formalne doprowadzenie do prawomocnego końca określenia ustawodawstwa właściwego za sporny okres i zasady ubezpieczenia społecznego osoby mieszkającej i prowadzącej w jednym państwie Unii Europejskiej działalność gospodarczą, która w drugim państwie, według jej oświadczenia, zawarła umowę o pracę. Sporna decyzja została wydana (jak się można domyślać z jej uzasadnienia) na uznaniu przez ZUS w oparciu o decyzję słowackiej instytucji ubezpieczeniowej odmowy objęcia Z. O. ubezpieczeniem na Słowacji. Organ rentowy wystosował w zakresie realizacji wniosku Z. O. o ustalenie właściwego ustawodawstwa jedynie pismo z 11 marca 2016 r. w którym poinformował Z. O., że z godnie z art. 11 ust. 3 lit. a w związku z art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, art. 16 ust. 1 i 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z 16 września 2009 r. dotyczącego wykonania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 ustala dla niego, że właściwym ustawodawstwem w okresie od 1 lutego 2012 r. jest ustawodawstwo polskie z uwagi na to, że prowadził on w Polsce działalność gospodarczą, a praca najemna na terenie Republiki Słowackiej w związku z zatrudnieniem w R. s.r.o. nie była faktycznie wykonywana. ZUS stwierdził, że niniejsze ustalenie ustawodawstwa ma charakter tymczasowy oraz że stanie się ono ostateczne w ciągu 2 miesięcy od poinformowania o tym fakcie słowackiej instytucji ubezpieczeniowej, jeśli nie zgłosi ona zastrzeżeń. Organ rentowy – po doręczeniu tego pisma Z. O. i słowackiej instytucji ubezpieczeniowej – nie wydał decyzji ostatecznej w przedmiotowym zakresie, od której Z. O. mógłby się odwołać do sądu ubezpieczeń społecznych.

Według Sądu drugiej instancji, jeżeli odwołujący się kwestionuje podleganie ubezpieczeniom społecznym na terenie Polski w spornym okresie powołując się na podleganie takiemu ubezpieczeniu na Słowacji z uwagi na zatrudnienie tam na umowę o pracę, to ZUS miał obowiązek bez wątpliwości zastosować ściśle i obowiązkowo procedurę określoną przepisami rozporządzenia wykonawczego do końca. Fakt, że Z. O. nie zastosował się do sugestii organu, że jeśli nie zgadza się on ze stanowiskiem organu rentowego (wyrażonym w piśmie z 11 marca 2016 r.) może wystąpić o wydanie decyzji administracyjnej, nie stanowi argumentu, bowiem skoro Z. O. złożył w przedmiotowym zakresie formalny wniosek o wydanie

stosownej decyzji to obowiązkiem organu było doprowadzenie procedury formalnie zgodnie z wymogami nie tylko powoływanych rozporządzeń unijnych, ale i k.p.a. do końca i wydanie tzw. decyzji ostatecznej, od której służyłoby odwołanie.

Według Sądu drugiej instancji w zaskarżonej w niniejszym postępowaniu decyzji, w której z uwagi na określenie wysokości zadłużenia Z. O. z tytułu składek pośrednio objęty on został w wymienionym w niej okresie ubezpieczeniem społecznym w sposób pośredni organ wydający tę decyzję czynił tym samym zastrzeżenia, co do istnienia stosunku prawnego wskazywanego przez ubezpieczonego, jako tytuł ubezpieczenia społecznego w innym państwie. Takiej sytuacji nie można zakwalifikować jako decyzji wydanej na podstawie art. 16 ust. 2 rozporządzenia nr 987/2009. Decyzja, której w istocie przedmiot stanowi odmowa uznania sytuacji równoczesnego podlegania ubezpieczeniu społecznemu w dwu państwach członkowskich nie uwzględnia treści art. 13 rozporządzenia nr 883/2004 oraz art. 14 rozporządzenia nr 987/2009 i nie odpowiada dyspozycji przedmiotowych unormowań. Zaskarżonej decyzji nie można było zakwalifikować jako decyzji wydanej po zastosowaniu prawidłowo do końca przeprowadzonej procedury przestrzegającej właściwości i kompetencji instytucji ubezpieczeń społecznych przewidzianej w art. 16 ust. 2 rozporządzenia nr 987/2009. Nie spełnia ona bowiem koniecznych wymogów nawet nie powołuje wskazanych wyżej uregulowań. Zaskarżona decyzja nie powinna być wydana zanim nie zostanie dokończona postępowania o ustalenie właściwego ustawodawstwa zainicjowane wnioskiem Z. O.. Prawomocne określenie, czy osoba która podnosi, że w spornym okresie podlegała ubezpieczeniu na terenie innego państwa unijnego i jest rzeczywiście ubezpieczona na terenie państwa świadczenia pracy i czy podlega tam systemowi ubezpieczenia społecznego powinno być pierwszorzędne.

W ocenie Sądu drugiej instancji, organ rentowy ponownie rozpoznając sprawę powinien, zanim stwierdzi w spornym okresie podleganie obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym, prawidłowo określić prawo, według którego obejmuje Z. O. ubezpieczeniem społecznym, zgodnie z art. 13 „rozporządzenia tymczasowego” wydając w tym zakresie decyzję z pouczeniem o możliwości odwołania się do sądu ubezpieczeń społecznych, tak aby postępowanie to mogło zakończyć się prawomocnie. Następnie organ rentowy powinien skutecznie, bez

wątpliwości doręczyć taką decyzję wnioskodawcy realizując jego wniosek w tym przedmiocie, co prawidłowo zakończy postępowanie administracyjne i otworzy wnioskodawcy prawidłową drogę odwoławczą.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego organ rentowy zaskarżył zażaleniem wniesionym do Sądu Najwyższego na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. domagając się uchylenia zaskarżonego wyroku oraz zasądzenia od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych w postępowaniu zażaleniowym.

Skarżący zarzucił naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. w związku z art. 477^{14a} k.p.c. przez jego błędne zastosowanie i uchylenie wyroku Sądu pierwszej instancji oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania organowi rentowemu pomimo istnienia przesłanek do merytorycznego jej rozpoznania i braku konieczności naprawienia jakichkolwiek braków przez ponowne rozpoznanie sprawy przed organem rentowym.

W odpowiedzi na zażalenie odwołujący się wniósł o oddalenie zażalenia oraz o zasądzenie na rzecz wnioskodawcy od organu rentowego kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego w sprawie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest uzasadnione.

W judykaturze Sądu Najwyższego jednolicie przyjmuje się, iż zaskarżalny zażaleniem przewidzianym w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. jest też wyrok sądu odwoławczego uchylający, na podstawie art. 477^{14a} k.p.c., wyrok sądu pierwszej instancji i poprzedzającą go decyzję organu rentowego, z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania bezpośrednio organowi rentowemu. Przepis art. 477^{14a} k.p.c. nie ma bytu samodzielnego i jego zastosowanie wymaga w pierwszej kolejności spełnienia warunków z art. 386 § 2 lub § 4 k.p.c., czyli zaistnienia przesłanek uzasadniających uwzględnienie apelacji przez uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2016 r. w sprawie I UZ 42/15, LEX nr 2056857 i wskazane tam orzecznictwo).

Należy również podkreślić, że przy rozpoznaniu zażalenia, o którym mowa w art. 394¹ § 11 k.p.c., Sąd Najwyższy bada prawidłowość zastosowania art. 386 § 2 lub 4 k.p.c. i nie rozpoznaje innych zarzutów. W sprawach dotyczących unijnej koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego celowe jest jednak odniesienie się do tych przepisów. Dlatego też kontroli wynikającej z art. 394¹ § 1¹ k.p.c. podlega w takich sprawach nie tylko to, czy w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji nie rozpoznano istoty sprawy albo czy wydanie wyroku kończącego spór wymagałoby przeprowadzenia przez sąd odwoławczy postępowania dowodowego w całości (art. 386 § 4 k.p.c.); względnie, czy nie doszło w tym postępowaniu do nieważności postępowania (art. 386 § 2 k.p.c.), ale również to, czy organ wydający decyzję koordynacyjną zachował unijną procedurę przewidzianą w art. 16 rozporządzenia nr 987/2009 w związku z art. 13 rozporządzenia nr 883/2004, a Sąd pierwszej instancji dokonał oceny tej kwestii.

Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego państw członkowskich Unii Europejskiej opiera się na zasadzie, że osoby przemieszczające się na terytorium Unii Europejskiej podlegają systemowi zabezpieczenia społecznego tylko jednego państwa członkowskiego (art. 11 rozporządzenia nr 883/2004). W okolicznościach tej sprawy zasadą, która mogła mieć zastosowanie przy wyborze jednego z dwóch ustawodawstw z zakresu zabezpieczenia społecznego, jest zasada koordynacji określona w art. 13 ust. 3 rozporządzenia nr 883/2004. Zgodnie z tym przepisem osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych państwach członkowskich podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym wykonuje swą pracę najemną. W celu zastosowania tej zasady regulacje unijne określają procedurę postępowania wyznaczonych instytucji ubezpieczeniowych zainteresowanych państw członkowskich. Procedurę tę określa art. 16 rozporządzenia nr 987/2009. Dla ustalenia kompetencji organu rentowego oraz sądów polskich w zakresie ustalenia istnienia zatrudnienia pracowniczego w innym państwie członkowskim, odpowiednio możliwości zastosowania art. 13 ust. 3 rozporządzenia nr 883/2004 przy ustalaniu ustawodawstwa właściwego dla ubezpieczonego mającego miejsce zamieszkania w Polsce oraz zastosowania poszczególnych etapów procedury opisanej w art. 16 rozporządzenia nr 987/2009, istotne znaczenie ma stanowisko przyjęte w wyroku Sądu Najwyższego z 6

czerwca 2013 r., II UK 333/12 (OSNP 2014 nr 3, poz. 47). Sąd Najwyższy stwierdził, że nie jest dopuszczalna ocena stosunku prawnego stanowiącego tytuł ubezpieczenia społecznego w innym państwie członkowskim przez instytucję miejsca zamieszkania osoby wnoszącej o ustalenie właściwego ustawodawstwa, ponieważ stwierdzenia spełnienia warunków ubezpieczenia społecznego w systemie prawnym państwa wykonywania pracy podlegającym koordynacji na podstawie rozporządzenia nr 883/2004 dokonują organy właściwe do stosowania tego prawa. Oznacza to, że polski organ rentowy (jako instytucja właściwa według miejsca zamieszkania wnioskodawcy) nie ma kompetencji do oceny spełnienia warunków objęcia wnioskodawcy ubezpieczeniem społecznym w innym państwie członkowskim z tytułu wykonywania tam pracy najemnej. Z powyższego wynika, że do organu rentowego, jak również do sądu polskiego, należy przede wszystkim ustalenie, czy osoba uprawniona podlega ubezpieczeniu społecznemu w danym państwie członkowskim, a nie ustalenie, czy ważny jest stosunek prawny będący podstawą objęcia jej ubezpieczeniem społecznym w tym państwie. Jeżeli organ rentowy poweźmie wątpliwości co do ważności stosunku prawnego będącego podstawą objęcia tytułem ubezpieczenia społecznego w innym państwie członkowskim w ramach postępowania w przedmiocie ustalenia ustawodawstwa właściwego, to nie może samodzielnie przesądzać tej kwestii (por. K. Ślęzak, Podleganie ubezpieczeniu społecznemu w przypadku jednoczesnego wykonywania pracy i prowadzenia działalności gospodarczej na terytorium przynajmniej dwóch państw członkowskich UE, *Praca i Zabezpieczenie Społeczne* 2013 nr 11, s. 33).

W ocenie obecnego składu Sądu Najwyższego przedstawione zasady ulegają pewnym modyfikacjom w sytuacji, gdy wykonywana praca miała charakter marginalny lub wnioskodawca w ogóle nie wykonywał żadnych czynności na terenie drugiego państwa lub umowa o pracę miała charakter fikcyjny.

Rozpoznając zażalenie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Sąd Najwyższy uznał, że należy się zgodzić z jego zarzutem, że dokonana przez Sąd drugiej instancji ocena zachowania unijnej procedury w sprawach koordynacji nasuwa wątpliwości. Zdaniem Sądu Najwyższego w zaskarżonym wyroku nie uwzględniono tego, że między organami ubezpieczeniowymi polskim i słowackim nie było

żadnych różnic w ocenie sytuacji prawnej wnioskodawcy z powodu wcześniejszego poddania weryfikacji tych okoliczności przez adekwatny sąd słowacki.

Z pisma słowackiej instytucji ubezpieczeniowej z dnia 28 sierpnia 2013 r., skierowanego do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Inspektoratu w G. oraz do wnioskodawcy Z. O., znajdującej się w aktach ubezpieczeniowych, wynika, że w przypadku wyżej wymienionej osoby, zgodnie z artykułem 16 (3) rozporządzenia wykonawczego nr 987/2009 nie można przyjąć określenia zastosowanego prawodawstwa Republiki Słowackiej, ponieważ u pracodawcy R., s.r.o., P. [...], [...] Ć., zaszło podejrzenie obchodzenia przepisów prawa ubezpieczenia społecznego, przy czym w związku z tym Socialna poisťovňa we współpracy z Państwową Inspekcją Pracy przeprowadziły u pracodawcy kontrolę nakierowaną na wykazanie rzeczywistego wykonywania pracy jego pracowników na terenie Republiki Słowackiej. Na podstawie kontroli, które u wymienionego pracodawcy przeprowadzili odpowiedni oddział Socialna poisťovňa i Państwowa Inspekcja Pracy, ustalono, że firma R., s.r.o. jest firmą fikcyjną, a na terenie Republiki Słowackiej nie dochodzi do rzeczywistego wykonywania pracy przez jej pracowników. W związku z powyższym w stosunku do wymienionej osoby od 1 lutego 2012 nie ma zastosowania artykuł 13 (3) rozporządzenia nr 883/2004, ponieważ nie doszło do rzeczywistego wykonywania pracy na terenie Słowacji. W tej sprawie zwrócono uwagę, że wymieniona osoba do momentu wydania ostatecznej decyzji, zgodnie z artykułem 6 rozporządzenia wykonawczego nr 987/2009, podlega polskiemu prawodawstwu.

Relevantne znaczenie ma fakt, że w dniu 9 września 2011 r. została wydana przez słowacką instytucję ubezpieczeniową decyzja, od której odwołanie złożył rzekomy pracodawca skarżący; Sąd w Ż. w dniu 27 stycznia 2014 r. umorzył postępowanie w tej sprawie, nie dopatrując się naruszenia praw tej jednostki organizacyjnej (w tłumaczeniu z języka słowackiego dla potrzeb ZUS nieprawidłowo przetłumaczono zwrot: *Súd konanie zastavuje*, który *de facto* oznacza: Sąd umarza postępowanie). W rezultacie decyzja z dnia 9 września 2011 r. stała się prawomocna. W sposób ostateczny słowacka instytucja ubezpieczeniowa ustaliła więc, że wnioskodawca nie podlegał ustawodawstwu słowackiemu z tytułu zawartej umowy o pracę w 2012 r. *Nota bene* również co do wcześniejszego okresu i umowy

zawartej z G. z 7 kwietnia 2010 r. słowacka instytucja ubezpieczeniowa wydała 9 września 2011 r. decyzję stwierdzającą, że wnioskodawca nie podlegał słowackiemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych w okresie 2010 - 2012.

Rekapitułując, jeżeli ustalenie polskiego ustawodawstwa w zakresie ubezpieczeń społecznych poprzedzone było wydaniem przez właściwą instytucję innego kraju unijnego prawomocnej decyzji, zweryfikowanej orzeczeniem sądowym, stwierdzającej brak podlegania ustawodawstwu tego kraju unijnego, które zostało następnie zaaprobowane przez polską instytucję ubezpieczeniową, choćby w decyzji tymczasowej, należy przyjąć, że doszło całkowitego uzgodnienia statusu ubezpieczeniowego wnioskodawcy. Nie występuje więc potrzeba uchylania decyzji polskiej instytucji ubezpieczeniowej i przeprowadzania ponownych postępowań: koordynacyjnego lub koncyliacyjnego, wynikających z unormowań art. 16 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. UE. L. z 2009 r. Nr 284, str. 1 z późn. zm.) w związku z art. 13 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. UE. L. z 2004 r. Nr 166, str. 1 z późn. zm.). Kwestie podlegania polskiemu ustawodawstwu podlegają natomiast merytorycznemu rozpoznaniu w postępowaniu sądów pierwszej i drugiej instancji.

Zwrócić również należy uwagę, że zgodnie z art. 5 rozporządzenia 987/2009, dokumenty wydane przez instytucje ubezpieczeniowe dla celów stosowania przepisów tytułu II rozporządzenia 883/2004 są akceptowane przez instytucje pozostałych państw członkowskich tak długo, jak długo nie zostaną wycofane lub uznane za nieważne przez państwo członkowskie, w którym zostały wydane.

W ocenie Sądu Najwyższego w niniejszej sprawie nie zachodziła zatem, wskazywana w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, konieczność zajęcia dodatkowego stanowiska przez instytucję ubezpieczeń społecznych Słowacji, ponieważ z prawomocnej decyzji słowackiego zakładu ubezpieczeń społecznych wynikało, że w spornym okresie wnioskodawca nie podlegał słowackiemu

ustawodawstwu z tytułu fikcyjnej umowy o pracę. Przeprowadzona przez polski Zakład Ubezpieczeń Społecznych procedura ustalania właściwego ustawodawstwa, w aspekcie koordynacji unijnych ubezpieczeń społecznych, nie mogła uzasadniać uchylecia przez Sąd Apelacyjny sprawy do ponownego rozpoznania. Nie było zatem przeszkód do merytorycznego rozpoznania sprawy.

Mając powyższe okoliczności na względzie Sąd Najwyższy, opierając się na treści art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w związku art. 394¹ § 3 k.p.c., a w odniesieniu do kosztów postępowania na podstawie art. 108 § 2 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c., orzekł jak w sentencji postanowienia.